
Irma Åstrand

Professor emerita Irma Åstrand, Näsby Park, avled den 4 oktober. Hon blev 89 år. Närmast sörjande är barnen Elin och Per med familjer.

Irma Åstrand, tidigare Ryhming, föddes den 13 mars 1927 i Falköping. Hon var student vid Kungl. gymnastiska centralinstitutet (GCI) i Stockholm under åren 1946-48, varefter

hon blev amanuens vid dess fysiologiska institution som hade byggts upp av professor Erik Hohwü Christensen.

Irma kom att verka inom två områden; kroppsövningarnas och arbetslivets fysiologi. Inom det senare fältet blev hennes insatser särskilt stora.

Efter läkarutbildning, forskningsstudier i USA, doktorsavhandling och utnämning till professor i arbetsfysiologi 1974, krönte hon sin bana som chef för cirka 400 anställda vid Arbetsmiljöinstitutet under åren 1987-92.

Hon kom därmed att leva ett liv som var intimt förknippat med det svenska välfärdssamhällets omsorg om de anställdas hälsa.

Den utvecklingen började vid en liten arbetsfysiologisk enhet på GCI. Under 1950-talet studerade Irma belastningen i yrken knutna till skogsarbete och fysiska transporter. Senare belystes även kvinnors arbeten. Parallellt med dessa tillämpade studier bedrev hon grundforskning om bland annat det intermittenta arbetets fysiologi samt fysisk arbetskapacitet hos män och kvinnor i olika åldrar. Det var inom det senare området som hon disputerade år 1960.

Irma är mest känd inom kroppsövningsfältet för ett ergometercykeltest där den maximala syreupptagningsförmågan kan beräknas från hjärtfrekvensen vid ett submaximalt arbete. Det kallas för Åstrandtestet, och är sannolikt ett av de mest använda arbetsfysiologiska testerna i världen. Det presenterades år 1954 i en artikel som hon skrev tillsammans med Per-Olof Åstrand, som var hennes handledare och senare även blev hennes make.

Irma stod för resning, skarpsinne, klarsynthet och pålitlighet. Vi som minns hennes gärning vid GCI/GIH:s fysiologiska institution saknar en kvinnlig pionjär och förebild inom arbetsfysiologin. Vi känner stor tacksamhet för att ha fått förmånen att lära känna henne.

EVA BLOMSTRAND
BJÖRN EKBLÖM
RUNE HEDMAN
PETER SCHANTZ